

ÉNEK-ZENE

Tantárgy

„A zene az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.”

Kodály Zoltán

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Továbbá cél: a komolyzenére fogékony, harmonikus személyiség nevelése! Mindez, a komolyzene és az autentikus magyar népzene megismertetésével érhető el. Ezt a célt segíti az éneklési kedv felélesztése, és az adott korosztálynak megfelelő zenei repertoár kiválasztása.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagokon keresztül a tanulók megismerik népzeneink és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Katolikus gimnázium lévén szívesen vállalt kötelességünk tanítványaink liturgikus, egyházzenei képzése. Iskolánkba járó diákok egy jelentős része keresztény értékrendet valló, vallásos családból érkezik hozzánk. Ennek megfelelően fontos, hogy az egyházi szertartások hagyományos és új énekeivel egyaránt megismerkedhessenek. A tantárgy jól kiegészíti a kötelező iskolai hitoktatást, és ennek alapismeretire épül, ezt egészíti ki a liturgia szerkezete, és az egyházi év alapján. Ezt szolgálja az *Éneklő Egyház* és a *Hozsanna* c. Római Katolikus Népénektár tervszerű feldolgozása, főleg az 5-6. évfolyamon.

A tantár tanítását a következő kiadványok segítik:

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe

Liturgikus dallamgyűjtemény I – II. (szerk: Semjénné Menus Gabriella, Sirákné Kemény Kinga)

Éneklő egyház – katolikus népénektár

Hozsanna – katolikus népénektár

A hivatalos tankönyvjegyzék ének-zene tankönyvei

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok, egyházi énekek (népénekek, gregorián)
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás
6. Zenei ismeretek/Egyházi zene

A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatóak. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és a reflexió támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat. Digitális feladatlapok, gyakorlófüzetek segítségével a tananyag elsajátítását is segíthetjük.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a széperzés fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a hangszert tanuló diákok órai hangszeres bemutatói a tananyaghoz kapcsolódóan, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozáskor, de legmagasabb fokát az iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Tárgyi feltételek

1. Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
2. Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
3. Megfelelő terem a kórusmunkához
4. Ötvonalas tábla
5. Mágneses tábla
6. Ritmushangszerek
7. Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
8. Számítógép internetkapcsolattal
9. Hangtár, hozzáférhető hanganyag

5. évfolyam

Az évfolyamban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső készletének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.

Mivel egyházi fenntartású intézményben tanulnak diákjaink, kiemelt cél az egyházi zenével, a mise énekeivel, egyházi év időszakaival való megismerkedés is.

A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.

A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.

A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Óraszám: 72/év
2/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Zenei reprodukció I. Éneklés	34 óra
2.	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6 óra
3.	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6 óra
4.	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	8 óra
5.	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	14 óra
6.	Számonkérés, írásban és szóban	4 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangigények figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d ² , törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<u>Magyar népzene</u>: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (min.20 magyar népdal éneklése) A karádi faluvégen; Aki dudás akar lenni; Árpa is van; Csínom Palkó, Csínom Jankó; Erdő, erdő, de magos a teteje; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt Egyházi népénekek, Taizé-i énekek (10 liturgikus, ill. szakrális népének éneklése) A magyar nyelvű énekes mise állandó és változó tételai. <u>Népénekek Minimum 20 éneklése az egyházi ünnepeknek megfelelően</u>: Az Úristent magasztalom, Örvendezzünk, jertek, Az éjszakának sötétsége, Fényességes mennybéli nagy Isten, Boldogasszony anyánk, Isten hazánkért, Áldjon meg minket, Uram, Jézus légy velünk, Jöjj, népek megváltója, Ó, jöjj, ó, jöjj Üdvözítő, Hív minket most egy, Ébredj ember mély álmodból, Harmatozzatok magasságos egek, Dicsőség mennyben az Istennek, In dulci jubilo, Jöjjetek hívek ma, Mostan kinyílt egy szép rózsavirág, Mennyből az angyal, Pásztorok, pásztorok, Térj meg keresztény, Királyi zászló jár elől, Jézus, világ megváltója, Krisztus az Úr feltámadott, Dicsőség, szent áldás, Örvendetes napunk támadt, Ó, ifjak, lányok, Jöjj, szentlélek Úristen, Szentlélek Isten szállj le ránk <u>Gregorián zenei szemelvények</u>: (Salve Regina, Ave Maria, Sanctus, Veni redemptor gentium). Magyar történelmi énekek: históriás énekek az 1848–49-es szabadságharc dalai. Nemzeti énekeink: Erkel Ferenc-Kölcsey Ferenc: Himnusz, Egressy Béni-Vörösmarty Mihály: Szózat éneklése fejből. <u>Műzenei szemelvények</u>:	<i>Magyar nyelv és irodalom</i>: verbális kifejezőkészség fejlesztése. <i>Latin örökségünk</i>: gregorián, mise-tételek, ókori hangszerek <i>Liturgia</i>: aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon <i>Hon és népismeret</i>: népdalok, népszokások, tájegységek <i>Hittan</i>: egyházi ünnepek szakrális népszokások, a szentmise részei, az egyházi év visszatérő időszakai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.) Többszólamúság: kánonok, egyszerű kétszólamú egyneműkarok: Kodály Zoltán, Bárdos Lajos, Szőnyi Erzsébet műveiből. A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre.	
---	--

Kulcsfogalmak / fogalmak	Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, népének, históriás ének, Himnusz, Szózat, a dal mint, műfaj, kórusmű, mise szertartása, liturgia
---------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése szabad improvizációval adott motívumra, dallamra. Dallami improvizáció: Adott szövegre, dallamtípusokra, motívumokra dallamvariációk dúdolással, szöveges énekléssel. Egyházi szövegek alkalmazása új dallamokra	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 3/4 helyes hangsúlyozása, páros-páratlan metrumok váltakozásának megéreztetése mozgásos gyakorlatokkal. Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk pentachordokkal, dúdolással,		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése

Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és nyolcütemes egységekben. Zenei forma alkotása visszatérő elemekkel (variáció). Változatos ritmusképletek használata.	<i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, szabad improvizáció, vizuális megjelenítés adott zenemű hallgatása közben. <i>Dráma és tánc:</i> stilizált tánclépések.
--	--

Kulcsfogalmak / fogalmak	Tercmenet, zenei periódus, dallami variáció, szekvencia.
---------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek ismételése, bővítése Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajta: 3/8, felütés, csonka ütem, kis éles és kis nyújtott ritmus, tizenhatodok Dallami és harmóniaelemek: hangsorok (hétfokú, ötfokú) r' és m' hangok, fi, szí, Hangközök: kis és nagy szekund, kis és nagy terc. Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajta, felütés, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.

Kulcsfogalmak / fogalmak	3/8, felütés, csonka ütem, kis éles és kis nyújtott ritmus, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.
---------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Ismeretek hangszerekről. Egyházzenei ismeretek a liturgián való részvétel segítségével.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismerete (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus), Az egyházzenei példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (a mise fogalma, a mise ordinárium, állandó és változó részek az év miséjében, az egyházi év ünnepei, ünnepi misék szertartása, zenéje) A gregorián ének, és műfajai, alleluja dallamok Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban. Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondóforma, variációs forma, gregorián, népének stílusa, formai jellemzői A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenéhez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera). Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében.

Kulcsfogalmak /	Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondóforma). Gregorián ének, reneszánsz zene, oratórium,
---------------------------	--

fogalmak	mise (zenei műfaj), népének, szakrális népdal, históriás ének (egyházi szerzemények)
-----------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kíséni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni. Egyházi szövegek, egyházzenei műfajok ismerete. Latin alapszókincs.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zeneirodalom remekműveinek megismertetése. Hangverseny-látogató nemzedék nevelése Alapfokú hangszerismeret. A komolyzenére fogékony, harmonikus személyiség kialakítása, egyházzenei szolgálatra nevelés. Motiváció a kóruséneklés irányába. Az éneklési kedv felélesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó eredeti népzenei felvételek meghallgatása, ezek művészi szintű adaptációi mai autentikus előadóktól, szakrális népzenei felvételek Más népek zenéje, nemzetiségeink zenei hagyományainak megismerése. barokk szemelvények, vokális egyházzenei művek – hangfajok, hangszerek megfigyelése Szemelvények az egyházzene irodalmából, az egyházi ünnepek témaköréből. (passió, oratórium, egyházi motetták) A zeneirodalom és az egyházzene gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. Zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: vokális művek, hangszeres művek – hangszeres művek (variáció, versenymű), daljáték/operarészletek. Szemelvények az egyházzene irodalmából, az egyházi ünnepek témaköréből zsoltározás egy- és többszólamú váltakozással A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> magyar történelmi énekek, irodalmi párhuzamok. <i>Hittan:</i> Egyházi ünnepek, a zeneművekhez kapcsolódó bibliai témák, személyek, történetek <i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok.

Zenehallgatási anyag Dunántúli ugrós táncok Kodály Zoltán: Hány János: Sej, Nagybonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknek; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel Bárdos Lajos: Régi táncdal – vegyeskar Középkor zenéje és gregorián: Kyrie, Veni sancte spiritus, Zene Mátyás király udvarából J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet) W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló Liszt Ferenc: Manók tánca Johannes Brahms: V. magyar tánc Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüilériák kertje Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós Ligeti György: Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire John Williams: Csillagok háborúja – induló	
Kulcsfogalma k/ fogalmak	Gregorián ének, népének, reneszánsz tánc, dal, daljáték, opera, oratórium, menüett, szvit, concerto, versenymű, variáció, népének, szakrális népdal, népszokás, jeles nap

Írásbeli, szóbeli számonkérés		4 óra
A továbbhaladás feltételei az évfolyam végén	Az énekes anyagból 15 népdalt, 10 műzenei szemelvényt emlékezetből (szöveggel, illetve szolmizálva) énekelnek csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre csoportban. A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a kotta és megadott szolmizációs kezdőhang segítségével képes a hangjegyek szolmizációs megnevezésére, illetve eléneklésére. Zeneelméleti alapfogalmak ismerete, felismerése (szolmizáció, hangközök, népdal stíluselemei, modális hangsorok szolmizációs jelekkel) Zenetörténeti alapfogalmak ismerete (műfajok, zenei formák, hangszerek felismerése) Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások, hangszerelés). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. Lehetőleg 10 zenei részlet felismerése tanév végén. Ismerik az egyházi év legfontosabb énekeit, az egyházzene műfajait. Pontosan tudják a mise énekes rendjét, ezt követik a liturgikus alkalmakon. Tisztában van a gregorián a népének, a passió fogalmával. A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után, társítják a különböző ünnepi alkalmakhoz, a mise különböző részeihez mondanivaló, szöveg alapján.	

6. évfolyam

Óraszám: 72/év
2 /hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Zenei reprodukció I. Éneklés	34 óra
2.	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6 óra
3.	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6 óra
4.	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	8 óra
5.	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	14 óra
6.	Meglévő tudás számonkérése, írásbeli dolgozat	4 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az eddigi években tanult népzenei és műzenei és egyházzenei szemelvények ismerete. Az éneklési és generatív készségek korosztálynak megfelelő szintje, és az átélt zenei élmények mennyiségének megfelelő befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs és egyházi ének repertoárjának ismételtesével és bővítésével az életkor adta hang lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-d’’, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (min.20 magyar népdal éneklése). Egyházi népénekek, Taizé-i énekek (10 liturgikus, ill. szakrális népének éneklése) Magyar történeti énekek: kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai. Más népek dalai, a műzene tonális és funkciós zenei nyelvének megismerését segítve. Zongorakíséretes dalok: bécsi klasszikus és más zenei stílusból. Többszólamúság: kánonok, egyszerű kétszólamúság.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése. <i>Latin örökségünk:</i> egyházi szövegek értelmezései, <i>Dráma és tánc:</i> Népdal-néptánc,

A dalanyag tiszta, kifejező, éneklése, kiscsoportos és egyéni előadásmódban, törekvés a stílusos éneklésre. <u>Népdalok, más népek dalai</u> A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának, Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; <u>Egyházi énekek</u>: Adorote, de vote (Imádlak és áldlak, Ez nagy szentség, Zálogát adtad ó Jézus, Áldjad én lelkem a dicsőség, Ki Istenének átad, A kis Jézus megszületett, Születésén Istennek, Mostan kinyílt egy szép rózsavirág, Ó, teremtőnk hallgass minket, Keresztények sírjátok, A megváltó szent kínhálál, Örvendetes napunk támadt, Krisztus virágunk, Veni, creator spiritus Mise introitusok és communiók az Éneklő egyház énekeskönyv alapján	hangszeres népzene, a tánc funkciója. <i>Liturgia:</i> aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon <i>Hittan:</i> egyházi ünnepek szakrális népszokások, különböző felekezetek, az ökumené
---	---

Kulcsfogalmak /fogalmak	Kuruc kori dal, duett, tercett, kvartett, társas ének, introitus, communio
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egy- és többszólamú ritmusgyakorlatok a tanult ritmuselemekkel és ritmus osztinató. Zenei kérdés-felelet alkotása ritmussal és dallammal, zsoltározás, zsoltártónus alkalmazása, recitáció	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Visszatérő forma alkotása. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, dūr-moll dallami fordulatok a zsoltározás gyakorlatának megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmus, metrum: Kreatív gyakorlatok változatos ritmusképletekkel, verssorok ritmizálása, osztinató. 6/8, helyes hangsúlyozása, Egyszerű, stilizált tánclépésekből lépéssor kombinálása régi korok zenéjéhez. Dallami improvizáció: Adott ritmus motívumra dallamvariációk dúdolással, vagy szolmizálva. Recitálás egyszerű zsoltártónus improvizált alkalmazása adott rövid szövegre Zenei forma alkotás: Kérdés-felelet játékok funkciós környezetben, négy és		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek: kérdés és felelet, versek ritmusa, szótagszáma, verssorok ritmizálása. <i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle

Kulcsfogalmak / fogalmak	Hatnyolcad, dúr, moll, visszatérő forma, rondó, recitálás.
---------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az alsó tagozatban az énekléssel és a generatív tevékenységekkel megszerzett és egyre gazdagodó ritmikai, metrikai és dallami ismeretek. A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, hangjegyről és azok hangoztatása tanári segítséggel, csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés - tudatosítás - gyakorlás/alkalmazás hármas egységében. Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: 6/8, triola, Dallami és harmóniaelemek: dúr és moll hangsorok, Zenei előadásra vonatkozó jelzések: tempójelzések és dinamikai jelek. Ütemfajták, ritmikai elemek megkülönböztetése és egyszerűbb ritmusgyakorlatok során reprodukálása.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Matematika:</i> számsorok, törtek.

Kulcsfogalmak / fogalmak	6/8, triola, dúr és moll hangsor, vezetőhang, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs,
---------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Figyelem a zenehallgatásra, fejlett hangszínhallás, valamint fejlődő formaérzék. Alapfokú hangszerismeret	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Korábbi tevékenységek folytatása, elmélyítése. Hangszínhallás és többszólamú hallás készség fejlesztése: énekes hangfajok ismeretének bővítése (mezzo, bariton, koloratúrszoprán) Formaérzék fejlesztése: visszatéréses kéttagú forma, triós forma, rondóforma, A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: a zenei befogadást segítő legszükségesebb elméleti ismeretek, lexikális adatok (népzenehez kapcsolódva, pl. népszokások, néphagyomány, a szöveg jelentése; a komolyzene befogadásához kapcsolódva, pl. zenetörténeti ismeretek, zeneszerzői életrajz megfelelő részei, a megismert zeneművek műfaja és formája). A megismert hangszerek megkülönböztetése és azonosítása hallás után, a többször meghallgatott zenei szemelvényekben Szemléltetéssel a különböző zenei formák felismerése. Tájékozottság a szemelvények történeti korával, a zeneszerző életével, a művek műfajával és formájával kapcsolatban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, értelmezés. <i>Dráma és tánc:</i> táncjátékok a nép- és műzenében. Hittan: Szakrális népszokások, hangszerek a Bibliában

Kulcsfogalmak / fogalmak	Forma: triós forma, rondóforma, visszatéréses formák).
---------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Egyes tanult zenei műfajokat, formákat, hangszercsoportokat felismerik. Ezeket a zenei folyamatokat figyelemmel tudják kísérni és zenei kifejezésekkel is meg tudják nevezni. Ismerik az egyházi zene legfontosabb zenetörténeti műfajait, a liturgikus énekek helyét, szerepét a mise, illetve imaóra szertartásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Gyakran hallható egyházzenei művek tartalmi, funkcionális megismerése, hogyan illeszthetők a szertartás, vagy ünnepi alkalmak keretei közé Hangverseny-látogatásra nevelés, hallott koncert, előadás értékelése, önálló zenei reflexió	

A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.	Hittan: a liturgia szimbólumai, a
---	-----------------------------------

A művek megismerésén, megfigyelésén, minimális elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával). Az egyházi énekek, és szerepük megismerésével a szertartásokon való aktív, értő részvétel erősítése.	templom liturgikus tere (oltár, szószék, kórus, szentély) <i>Dráma és tánc:</i> Reneszánsz táncok, táncformák, zenés játék, opera cselekménye.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Madrigál, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia, kantáta, korál, motetta, zsoltár, egyházi himnusz

Zenehallgatási anyag Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia) Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar Bartók Béla: Magyar képek Gregorián énekek a magyar és európai gregorián hagyomány alapján. Zene Mátyás király udvarából (Pavane, Gaillarde, Basse dance, Balle) Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel Wolfgang Amadeus Mozart: Egy kis éji zene (Eine kleine Nachtmusik), K. 525 Mozart: C-dúr Mise-tételek W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása) Bach: János passió, Magnificat, Bach-Gounod: Ave Maria

Írásbeli, szóbeli számonkérés	4 óra
A továbbhaladás feltételei az évfolyam végén	Az énekes anyagból 15 népdalt, 10 műzenei szemelvényt, és 15 egyházi éneket emlékezetből (két-három versszakkal, illetve szolmizálva) énekelnek csoportban és egyénileg is. Törekvés a többszólamú éneklésre csoportban. A tanult zenei elemeket felismerik. Előkészítés után a kotta és megadott szolmizációs kezdőhang segítségével képes a hangjegyek szolmizációs megnevezésére, illetve eléneklésére. Zeneelméleti alapfogalmak ismerete, felismerése (szolmizáció, Abc-s nevek, hangközők, népdal stíluselemei, modális hangsorok szolmizációs jelekkel) Zenetörténeti alapfogalmak ismerete (világi és egyházi műfajok, zenei formák, hangszerek felismerése) Zeneszerzői életrajzok ismerete, szerzők életének legfontosabb helyszínei, zeneművei, kapcsolódó műfajok) Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások, hangszerelés). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. Lehetőleg 10 zenei részlet felismerése tanév végén.

7. évfolyam

Óraszám: 36/év
1/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

	Témakör	Óraszám
1.	Zenei reprodukció I. Éneklés	12 óra
2.	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	3 óra
3.	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	2 óra
4.	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	3 óra
5.	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	12 óra
6.	Írásbeli, szóbeli számonkérés	4 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai. Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (Új és régi stílusú dallamok, verbunkos, kuruc dallamok) Más népek dalai (pl. szlovák, lengyel, román népdalok). <u>Magyar népdalok, műdalok, toborzók</u> A szennai lipisen-laposen; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Hopp ide tisztán; Gerencséri utca, Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sárgul már a fügefá; Te vagy a legény, Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Uristen <u>Zenetörténeti dallamok</u> Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társas dalok rövid részletei. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a romantika korából. Erkel opera részletek: Meghalt a cselszövő, Bortal, Hazám, hazám ária		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése. <i>Liturgia:</i> aktív részvétel a szentmisén és paraliturgikus alkalmakon <i>Hittan:</i> egyházi ünnepek

Schubert: A pizstráng, Brahms: Bölcsődal, Verdi: Rabszolgák kórusa, Brahms: V. magyar tánc, Szerdahelyi: Magasan repül a daru A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társas dal, verbunkos dal, toborzó, romantikus dal, táncnóta.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés, rögtönzött folytatással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Különböző metrikájú, egyszerű ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Ritmus, metrum: különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója (Pl: verbunkos, mazurka, polonéz, keringő) Dallam: hétfokú hangsorok megismertetése, éneklése.		<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármasságában: a változó ütemmutató felismerése, Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: változó, és aszimmetrikus ütemek Hangközök: kis és nagy szext (megismerés szintjén).		Matematika: törtek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód. Dallamformák a Bécsi klasszicizmus zenéjében. (Periódus, dalforma, zenei mondat) Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, hitvallásáról, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag). Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével. Művészettörténeti, zenetörténeti korszakok rendszerezése, stíluselemek megfigyelése.		Magyar nyelv és irodalom: középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. Idegen nyelvek: énekes művek eredeti nyelven. Erkölcstan: műalkotások erkölcsi üzenete. Hittan: Egyházi ünnepek, a zeneművekhez kapcsolódó bibliai

	témák, személyek, történetek <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei műfajok, jellemzőik felismerése, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: bécsi klasszicizmus: vonósnégyes, versenymű, szimfónia, misetételek, requiem a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, a 20. század zenéje: csak áttekintés szintjén, kórusművek, daljáték, táncjáték, musical, kamarazene A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. Zenehallgatási anyag: W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága – nyitány részlet L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia – Örömda Franz Schubert: A pizstráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel Frédéric Chopin: g-moll mazurka Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet) Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet Robert Schumann: Gyermekek jelenetek – Álmodozás Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete. <i>Hittan:</i> Egyházi ünnepek, a zeneművekhez kapcsolódó bibliai témák, személyek, történetek. Zeneszerzők zenei és szóbeli hitvallása

Liszt Ferenc: Les Preludes Liszt Ferenc: Magyar rapszodiák A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).	
---	--

Kulcsfogalmak / fogalmak	Oratórium, kantáta, passió, zsoltár, vonósnégyes, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény; requiem, táncjáték, daljáték, kamarazene, zsoltárfeldolgozás
---------------------------------	---

Írásbeli és szóbeli számonkérés		4 óra
A továbbhaladás feltételei az évfolyam végén	Az énekes anyagból 10 népdalt, 10 műzenei szemelvényt emlékezetből (szöveggel, illetve szolmizálva) énekelnek csoportban és egyénileg is. Zeneelméleti alapfogalmak ismerete, felismerése (szolmizáció, hangközök, népdal stíluselemei, modális hangsorok szolmizációs jelekkel) Ismeretlen kotta szolmizációs és Abc-s hangjainak felismerése, éneklése 2#, 2b előjegyzésig. A régi stílusú magyar népdal stíluselemeinek felismerése kottakép és hallás alapján. Zenetörténeti alapfogalmak ismerete (műfajok, zenei formák, hangszerek felismerése) Zeneszerzői életrajzok ismerete, szerzők életének legfontosabb helyszínei, zeneművei, kapcsolódó műfajok Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások, hangszerelés). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. Lehetőleg 10 zenei részlet felismerése tanév végén.	

7. évfolyam

Óraszám: 36/év
1/hét

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Zenei reprodukció I. Éneklés	12 óra
2.	Zenei reprodukció II. Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	3 óra
3.	Zenei reprodukció III. Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	2 óra
4.	Zenei befogadás I. Befogadói kompetenciák fejlesztése	3 óra
5.	Zenei befogadás II. Zenehallgatás	12 óra
6.	Írásbeli, szóbeli számonkérés	4 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További népelemek, vallásos tartalmú dalok, műzenei szemelvények éneklése A dalkincs ismételése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata népzeneinkben	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok, más földrészek népzeneje, afroamerikai zene). <u>Magyar és idegen népek népdalai</u> A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújdosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Kimegyek a doberdói harctérre; Kőműves Kelemen balladája; Röpülj, páva Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Nobody knows – spirituálé (két szólam) Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai. Példák a populáris zenéből.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven. <i>Hittan:</i> egyházi ünnepek, szakrális népszokások

A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a romantika és a 20. század korából. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő intonáció, továbbá stílusos, kifejező éneklésre törekvés.	
---	--

Kulcsfogalmak / fogalmak	A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői, az idegen népek dalainak jellegzetességei
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során Dallam: hétfokú hangsorok, egészhangú skála		<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
Kulcsfogalmak / fogalmak	3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: a változó ütemmutató felismerése, bolgár ritmus Ritmikai elemek, metrum: új ütemfajták: változó, és aszimmetrikus ütemek Dallami és harmóniaelemek: harmóniai változások megfigyelése. Hangközök: kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).		Matematika: törtek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Kis és nagy szeptim.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje. A századforduló művészeti irányzatai A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében. Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. 20. század zenéje, folklórizmus A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, alaprítmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép).		Magyar nyelv és irodalom: középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. Hittan: Egyházi ünnepek, a zeneművekhez kapcsolódó bibliai témák, személyek, történetek.

Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag). Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	<i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene, improvizáció, jazz

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva. Alapvető hitigazságaink zenei kifejezése az egyes stíluskorszakokban (szentmise állandó tételei, Mária-tisztelet, Isten irgalmassága, Jézus szenvedése, a teremtés, a megváltás tényei stb.) A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával). <u>Zenehallgatási anyag:</u> Liszt Ferenc: XV. Magyar rapszódia Claude Debussy: Gyermekkkuckó - Néger baba tánca Debussy: A tenger Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc, Tavszai áldozat Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: Részletek és IV. tétel Intermezzo Interrotto Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva – részletek a variációkból, Galántai táncok Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell-témára Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete. Hittan: alapvető hitigazságok	

(Az ínség nálam a vagyon...) Gershwin: Kék rapszódia John Cage: 4'33" Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna Jazz standard-ek, könnyűzenei részletek a rock és popzene világából Népzene – világzene mai népszerű előadói	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Művészeti korszakok, jazz, jazz műfajok, musical, sláger, populáris zene

A továbbhaladás feltételei az évfolyam végén	Az előző négy év énekes anyagából 20 népdalt, 10 műzenei szemelvényt emlékeztetőből (szöveggel, illetve szolmizálva) énekelnek csoportban és egyénileg is. Zeneelméleti alapfogalmak ismerete, felismerése (szolmizáció, hangközök, népdal stíluselemei, modális hangsorok szolmizációs jelekkel) Ismeretlen kotta szolmizációs és Abc-s hangjainak felismerése, éneklése 2#, 2b előjegyzésig. Az új stílusú magyar népdal stíluselemeinek felismerése kottakép és hallás alapján. Zenetörténeti alapfogalmak ismerete (műfajok, zenei formák, hangszerek felismerése) Zeneszerzői életrajzok ismerete, szerzők életének legfontosabb helyszínei, zeneművei, kapcsolódó műfajok Képesek egy-egy zenemű tartalmát közvetítő kifejezőeszközöket, megoldásokat felismerni és megnevezni. (tempó, karakter, dallam, hangszín, dinamika, formai megoldások, hangszerelés). A többször meghallgatott zeneműveket felismerik hallás után. Lehetőleg 15-20 zenei részlet felismerése a jellemző részletek, dallamok alapján.
---	---